

BRÄKNE-HOBY KYRKA

EN LANTKATEDRAL

I den rika församlingen Hoby mitt i Blekinge revs i slutet på 1860-talet en stor, tornlös korskyrka från 1100-talet. I dess ställe byggdes den nuvarande Bräkne-Hoby kyrka, som stod färdig 1872 med 1800 sittplatser, den är ett barn av tidens mode och av folkökningen. Kyrkan imponerar genom sitt praktfulla utförande och genom sin storlek. Den har ansetts vara Lunds stifts största lantkyrka och ritades av domkyrkoarkitekten i Lund Helgo Zettervall, som tio år senare blev chef för Överintendentsämbetet och därmed för allt kyrkobyggnade i Sverige. Tillkommen i stilimitationernas epok har den fått en nyromansk dräkt. Långhuset är hela 20 meter brett, och kyrkans himlasträvande torn är synligt vida över hobyslätten. 2009 togs sidobänkarna i koret bort och längst fram till höger i det stora kyrkorummet har det inretts ett Mariakapell. Här hänger ikonen "Tecknets Gudsmoder" som är målad av konstnären Lars Gerdmar, Lund.

PRAKTFULLT KYRKORUM

Kyrkan har formen av en basilika, en treskeppig byggnadskropp där mittskeppet skjuter upp över sidoskeppens tak och med sina fönsterrader bildar en lanternin. Ett vackert överljus faller härifrån ned över kyrkorummet. Till sin disposition är den en salkyrka med korabsid i öster, men utan markerat kor, endast ett halvcirkelformat altarpodium. Absiden tjänstgör som sakristia. Västportalen i tornets bottenvåning är kyrkans huvudingång och vapenhuset, här finns en dörr till den gamla kyrkan uppställd. Sidoskeppens båda övervåningar utgör läktare. Målningssdekoren är rik och färgstark - särskilt praktfullt är kassetaket i mittskeppet, som tillsammans med en ranka i bågen till orgelläktaren är kvar av kyrkans ursprungliga målning.

ORGLAR

Läktarorgeln är kanske i storlek inte vad man väntar sig i denna extraordinära kyrka men är likafullt ett märkligt instrument. Den är en sk romantisk orgel, byggd 1872, alltså jämnårig med kyrkan och i allt väsentligt bevarad i sitt originalutförande. År 1906 utökades den från 18 till 20 stämmor och 1985 utfördes en varsam restaurering - det är allt som gjorts. Instrumentet har till upphovsman den småländske orgelbyggaren C A Johansson i Broaryd nära Växjö och räknas som hans mästerverk. Dessutom är den en av de bäst bevarade av Johanssons ca 40 tillverkade orglar. Fasaden har ett originellt solfjädersformat piparrangemang. Framme i koret finns ett mindre orgelverk med åtta stämmor, byggt av Anders Persson i Viken 1970.

DOPFUNTEN

från 1200-talets början, är den äldsta och förnämsta av de inventarier som flyttades med från den gamla kyrkan. Den är huggen i sandsten från Åhus och tillhör den s k Maglehemsgruppen. Foten är dekorerad med fyra lejon som biter varandra och på cuppan finns två ornamentbårder. Vid den nedersta bänkraden finns en utdragbar kyrkotagningspall. Här ägde kyrkotagningen, även kallad "En moders tacksägelse", rum. En ceremoni ledd av präst då man tackade Gud för en nybliven moders återhämtade krafter och välkomnade henne tillbaka i församlingens gudsgemenskap. Ceremonin kom med tiden att alltmer innebära ett tack för barnet (barnen) som föfts. I 1986 års kyrkohandbok finns akten inte kvar, men delar av motiven återfinns i tackbönen som inleder ordningen för dop av barn.

GAMMALT OCH NYTT

En rad gravstenar från den gamla kyrkan är placerade som golv i huvudgången. Inskriptionen på den äldsta stenen lyder: "Härunder vilar salig Peder Torbiörnson Schomager av Kullery fordom Kungl Maj:ts bonde. Länsman här i Hoby socken i 36 år. Dog i sin ålders 71 år, vars själ Gud har. Anno 1651." Också altartavlan, som föreställer Nattvarden, tillvaratogs och är nu uppsatt i sakristian. Predikstolen från 1634 såldes på auktion, men delar av den återbördades till den nya kyrkan och hänger som tavlor på södra väggen. I övrigt domineras den konstnärliga utsmyckningen av de muralmålningar som utfördes av bornholmskonstnären Paul Höm och hans medhjälpare vid en stor renovering av kyrkan 1958-59. I korabsiden sitter Kristus på sin himmelska tron med handen lyft till välsignelse. Över långhusets pelare framställs de tolv apostlarna och under norra läktaren ytterligare tre konstverk, Jesu intåg i Jerusalem, Judaskyssen, Jesus inför Pontius Pilatus.

KYRKOHERDE LARS SCHLYTER

På ena kortväggen av södra läktaren hänger ett gammalt, något skadat och inte helt komplett epitafium, föreställande Hoby församlings kyrkoherde 1676 - 1713 Lars Schlyter och hans familj. Minnestavlan, som är målad på en träpanel, försvann vid gamla kyrkans rivning men kunde på 1940-talet föras tillbaka till Hoby sedan den återfunnits i Skåne. Kyrkoherdens far och farfar hette båda Herman Schlyter och båda hade varit borgmästare i Ronneby - den äldre av dem invandrade på 1590-talet från Tyskland och grundade ett handelshus i staden. Lars Schlyter tillfångatogs under skånska krigen på oklara grunder och satt i tre veckor på Karlshamns kastell, innan han fick återvända till sin då helt plundrade prästgård.

TEXT: Gunnel Alvhäll/Björn O Svensson
FOTO: Franz Feldmanis

OMSLAGSBILD

Foto: Helena Jöhnsson

2012 gjordes en större renovering då bland annat bergvärme installerades. Kyrkorummet fick en ny ljussättning genom ljuskronorna som anskaffades. Vidare tillkom glaspartier bl a vid vindfången.

KORTA FAKTA

Byggnadstid: 1868 - 1872

Byggnadsstil: Nyromansk stil

Material: Tegel, putsat

Arkitekt: Helgo Zettervall

Orglar: 1: C A Johansson, Broaryd

1872, 20 stämmor. Donerad av handl

M Magni, Jämsvik. 2: Anders Pers-

son, Viken 1970, 8 stämmor

Klockor: 2 st, hänger i tornet. Klock-

spel donerat 1992 av Nina Gustafs-

son, Trånhem

Altartavla: Väggmålning i absiden,

Paul Höm 1959

Svenska kyrkan

RONNEBY PASTORAT

THADDEVS